

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

-

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannuksesta (32 a §)

-

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

-

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

-

Muut huomiot

Moniheli haluaa kiinnittää yleisellä tasolla huomiota kotoutujien yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin toimia yhteiskunnassamme.

Kotoutujat moninaisena väestöryhmänä ovat lähtökohdiltaan yhteiskunnassamme erityisen haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, joilla maahanmuuton alkuvaiheessa on jo valmiiksi heikentynyt toimintakyky kotoutumisstressin ja muiden kuormitustekijöiden vuoksi. Siksi onkin selvää, että kotoutumisvaiheessa tulee ottaa huomioon kotoutujan yksilölliset tarpeet, jotka vaihtelevat yksilöittäin, kestoaltaan ja ovat hyvin moninaisia ja useita palveluja vaativia. Kotoutujan kyky toimia yhteiskunnassamme eri viranomaisissa, löytää oikeat palvelut tai päästä edes mahdollisuuteen saada toimiva työhakemus laadituksi saati pääsy työhaastatteluun ovat monesti heikot kuin muun väestön. Siksi ainoastaan todelliseen tarpeeseen, oikeaan aikaan ajoitetut sekä ennaltaehkäisevästi tarjotut palvelut ja toimet voivat taata onnistuneen kotoutumisen.

Jo nyt kotoutujat tukeutuvat kolmannen sektorin palveluihin etsiessään asuntoa tai työtä, hakiessaan apua erilaisten palvelujen löytämiseen ja tukien hakemiseen tai pyrkiessään löytämään itselleen mahdollisuuden opiskella ammattiin. Lakimuutosehdotuksessa todetut kotoutumisajan ja laskennallisen korvauksen lyhentäminen vaikuttavat väistämättäkin kuntien resursseihin tarjota yksilöllisiä palveluja, joita nytkään ei ole riittävästi saatavilla. Samalla sote-järjestöjen rahoitukseen suunnitellaan mittavia leikkauksia.

Kotoutujalle arjessa selviytyminen ilman riittävää tukea ja osaamista voi johtaa eristäytymiseen, pahoinvointiin, koulutusmahdollisuuksista putoamiseen tai paineen alla kyvyttömyyteen oppia suomen kieltä. Rankaisemalla ja yksilölle paineita lisäämällä onnistuneeseen kotoutumiseen ei tällä juurikaan päästä.

Ei vaan yksilölle, mutta myös yhteiskunnalle, lisääntyy korjaavien palvelujen tarve. Tämä lakimuutosehdotus on ristiriidassa hallitusohjelman kirjausten kanssa siinä, että pyritään lisäämään ennalta estävää palvelutarjontaa ja yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Käytännössä työkaluja ja resursseja tällaiseen ei anneta riittävästi kotoutumistyötä tekeville tahoille – kunnille ja kolmannen sektorin toimijoille. Kotouttamisen palvelujen vähentäminen tarkoittaa myös kohderyhmälle suunnatun erityisosaamisen tarjoamisen vähentymistä.

Kotoutumislainsäädäntö on keskeisin työkalu siinä, että maahan muuttaneen väestön mahdollisuudet elää ja toimia yhteiskunnassa ovat yhdenvertaiset. Siksi nyt ehdotettavat tiukentavat muutokset on suunta sellaiseen, mikä entisestään vie kotoutujilta mahdollisuutta saada yhdenvertaisesti hyvä ja tasapainoinen elämä yhteiskunnassamme eri elämänalueilla. Sen sijaan viranomaisen ja lainsäädännön tulisi edistää heikommassa asemassa olevan väestöryhmän asemaa kotoutumislainsäädännönkin turvin entistä enemmän ja yksilöllisemmin.

Al-Tameemi Päivi
Moniheli ry